

РЕЗЮМЕТА НА ПУБЛИКАЦИИ ЗА УЧАСТИЕ В КОНКУРС НА ГЛ. АС. Д-Р МИЛЕН ВЕЛУШЕВ

Монография

1. Велушев, М. (2019) Анализ на пазара на образование: особености на българската образователна система. Стопанска академия „Д. А. Ценов“. Библиотека „Стопански свят“, бр. 140, ISBN 978-954-23-1784-5

Настоящото изследване е инспирирано от множеството инициативи на правителството за реформа в системата на образованието в България. То си поставя за цел да направи комплексен икономически анализ на ефективността на създадените формални правила и да отговори на въпроса, как съществуващата система може да бъде подобрена. За да бъде постигната тази цел, са обсъдени множество икономически концепции и теории и е създаден модел на система с доминирано от държавата образование, с чиято помощ да се установят факторите, влияещи върху качеството на образованието. Изясняването на ролята на държавата в предлагането на образование е ключова тема в изследването, защото помага да се анализират множество констатирани особености на българската образователна система.

ANALYSIS OF EDUCATION MARKET: CHARACTERISTICS OF BULGARIAN EDUCATION SYSTEM

This study is inspired by the numerous initiatives of the government to reform the education system of Bulgaria. It aims at making an economic analysis, comprehensive in scope, of the effectiveness of the formal rules that have been established and at finding answers to the question of how the existing system can be improved. In order to achieve this goal, many economic concepts and theories have been discussed and a model of a statedominated education system has been created to identify the factors affecting the quality of education. The key issue in the research is to define the role of the state in provision of education, because that will help analyze the numerous characteristic features of the Bulgarian education system.

Монография

2. Велушев, М. (2020) Входящи преки чуждестранни инвестиции- значение за българската икономика. Авангард Прима, ISBN 978-619-239-351-9

Настоящото изследване се занимава с два проблема и връзката помежду им. На първо място е разгледано поведението на входящите преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ) посредством разширяване на анализа на мотивите им за навлизане в дадена страна-домакин чрез използване на функции на печалбата като е аргументирано разбирането, че

наличието на пазарни провали в страната- домакин могат да способстват за увеличаване нормата на възвръщаемост на преките чуждестранни инвеститори и това става по линия на X-ефективността. С други думи е представена идеята, че изборът на страна-домакин става не чрез оценка на потенциала на местните ресурси и производствени фактори, с които да генерира изискуемата възвръщаемост, а по-скоро е следствие от оценка на собствените способности и предимства на мултинационалните компании като хетерогенни, грануларни фирми да генерират такава възвръщаемост, независимо дали това ще стане чрез ефективност или чрез експлоатиране на пазарни провали. На второ място е разгледан въпросът с особеностите на потенциалните страни-домакини и конкретно тези на българската икономика по отношение на създаване на подходящи условия за това преките чуждестранни инвестиции постигнат изискуемата възвръщаемост на инвеститорите чрез използване на комбинация от OLI – предимства и експлоатиране на X-ефективност. Тук основна роля играе делението на преките чуждестранни инвестиции на ПЧИ в търгуемия и ПЧИ в нетъргуемия сектор, защото според анализирания данни за българската икономика, преките чуждестранни инвестиции в нетъргуемия сектор чувствително влияят върху националната ѝ конкурентоспособност. Тоест става ясно, че от гледна точка на страната-домакин ПЧИ не могат да се разглеждат като хомогенен финансов поток, защото не са еднакво значими за икономическото ѝ развитие, въпреки, че генерират сходна възвръщаемост за инвеститорите. От тествания в изследването модел на връзката между входящи преки чуждестранни инвестиции и икономически растеж по статистически данни за България установихме, че прирастът на потока входящи ПЧИ е в обратна зависимост с прираста на БВП от предходния период. Това откритие води до заключението, че ако България очаква преките чуждестранни инвестиции да допринесат за икономическото развитие, тя трябва да води активна политика по анализ и управление на качеството на входящия поток на ПЧИ.

INWARD FOREIGN DIRECT INVESTMENTS – SIGNIFICANCE FOR THE BULGARIAN ECONOMY

This research addresses two problems and the connection between them. Firstly, it reviews the behavior of inward foreign direct investments (FDI) by widening the analysis of their motives to enter a given host country with the use of profit functions in order to argue that the presence of market failures in the host country can help increase the rate of return of foreign direct investors and that will become possible through X-efficiency. In other words, it introduces the idea that the choice of a host country is made not by estimation of the potential of local resources and production factors to sustain the required return but by appreciation of the abilities and own advantages of multinational corporations as heterogeneous, granular firms to generate such return, regardless whether it is done by exploiting efficiency of market failures. Secondly, it presents the question about the features of the potential host countries, in particular the Bulgarian economy, regarding setting of favorable conditions for foreign direct investments to

attain the required return for the investors by a combination of OLI- advantages and exploitation of X-efficiency. Here the stress is on the division of foreign direct investments into FDI in the tradable sector and FDI in the non-tradable sector, because according to the analyzed data about the Bulgarian economy, foreign direct investments in the non-tradable sector significantly influence its national competitiveness. This is to say that from the point of view of the host country FDI cannot be regarded as a homogeneous financial flow as they don't have equal significance for its economic development even though they tend to have similar return for the investors. From the tested in this research model of the connection between inward foreign direct investments and economic growth against statistical data from Bulgaria we discovered that the growth rate of the inflow of FDI is in inverse relationship with the growth rate of GDP in the previous period. This finding leads to the conclusion that if Bulgaria expects foreign direct investments to help the economic development, it must adopt active policy of analysis and management of the quality of the inflow of FDI.

Студия

3. Велушев, М. (2019) Пари за нищо? Анализ на финансирането на обучението в държавните висши училища, Стратегии на образователната и научната политика, 27(3), 257-284

По-малко от две години ни делят от изтичането на срока за постигане на посочените в Стратегия „Европа 2020“ и в Стратегията за развитие на висшето образование в България в периода 2014 – 2020 г. резултати, свързани с висшето образование в България. Но в момента няма основание за оптимизъм в това отношение, защото системата на висшето образование продължава да генерира недоволство у всички заинтересовани страни от качеството на предлаганото образование. Прегледът на множеството нормативни документи, регулиращи тази система, може да помогне за идентифициране на проблемите и да посочи възможни решения. И понеже системата е доминирана от държавни висши училища, логично е да се запитаме дали поне част от проблема не е именно във връзката ѝ с държавата.

MONEY FOR NOTHING? ANALYSIS OF THE FINANCING OF TUITION AT STATE-OWNED HIGHER EDUCATION SCHOOLS

Less than two years before the end of the term to reach the stipulated in Strategy “Europe 2020” and The Strategy for the development of higher education of Bulgaria in the period 2014-2020 targets regarding the higher education in Bulgaria. Presently there is no reason for optimism in this regard as the system of higher education continues to generate the discontent of all stakeholders with the quality of education. The review of the multitude of normative documents,

regulating this system can help in the identification of the problems and search for possible solutions. And since the system is dominated by state-owned higher education schools it is only logical to ask ourselves whether at least part of the problem is in the system's relationship with the State.

Студия

4. Velushev, M. (2019) Creating a host specific model of the relationship between gross domestic product and inward foreign direct investments- the case of the Bulgarian economy. Economic thought, vol. 6, 22-39

СЪЗДАВАНЕ НА СПЕЦИФИЧЕН ЗА СТРАНАТА-ДОМАКИН МОДЕЛ НА ВРЪЗКАТА МЕЖДУ БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ И ВХОДЯЩИ ПРЕКИ ЧУЖДЕСТРАННИ ИНВЕСТИЦИИ – СЛУЧАЯТ С БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА

Разгледани са значимите теории в изследванията на зависимостта между входящи ПЧИ и БВП, отчитайки значението на мултинационалните компании в качеството на хетерогенни фирми за икономическото развитие на страната-домакин. Достигайки до извода, че не може да се приложи универсален модел, е създаден специфичен модел, основан на данните за българската икономика. Установени са три значими променливи, влияещи върху големината на входящия поток ПЧИ: процентният прираст на БВП от предходния период, процентният прираст на натрупаните ПЧИ и прирастът на т.нар. рисковата премия. Въвеждането на последната променлива в модела е теоретично аргументирано, като алтернативно са използвани теорията за оптималната капиталова структура и анализ на IS-LM-BoP модела. Проучени са данните за българската икономика, които показват, че прирастът на входящия поток ПЧИ е в обратна зависимост от прираста на БВП от предходния период и от този на рисковата премия, но е в права връзка с прираста на натрупаните ПЧИ. Заключение е, че прирастът на входящия поток ПЧИ зависи най-вече от способността на икономиката на страната-домакин да създаде условия за генерирането на достатъчно висока възвръщаемост на ПЧИ.

The significant theories in the study of the relationship between inward FDI and GDP are examined, taking into account the importance of multinational companies being heterogeneous firms for the economic development of the host country. The conclusion is reached that a universal model cannot be applied, and therefore a specific model is created based on the data taken from the Bulgarian economy. It is discovered that there are three significant variables that affect the size of the inflow of FDI: the percentage increase in the GDP during the previous period, the percentage increase in the accumulated FDI and the increase in the so-called risk premium. The introduction of the last variable in the model is theoretically substantiated, alternatively

using the theory of the optimal capital structure and the analysis of the ISLM-BoP model. An examination is made of the data on the Bulgarian economy which show that the growth in FDI inflows is inversely related to the growth of the GDP during the previous period and to that of the risk premium, but that it is directly related to the growth in the accumulated FDI. The conclusion reached is that the growth in the FDI inflows depends primarily on the ability of the host country's economy to create the necessary conditions to generate a sufficiently high return on FDI.

Студия

5. Велушев, М. (2018) Играе ли честно държавата? Анализ на предизвестената смърт на „Корпоративна търговска банка“ АД и последствията от нея, Съвременно право, брой 2, 96-121

Четири години след решението на Управителния съвет на Българската народна банка да постави Корпоративна и търговска банка АД в специален надзор, икономиката на страната все още се справя с последствията. Съществуват доказателства, че реакцията на Държавата на предполагаемата неплатежоспособност на търговската банка е довела до загуба на обществено доверие в мотивацията на държавните органи да действат в обществен интерес. Корективът, на който демократичните режими се разчитат в подобни случаи-съдебната власт застана на страната на останалите власти и създаде съмнения относно прилагането на принципа за върховенство на закона. В тази обстановка, за да бъде избегната рецесия в условия на нулеви лихви, се наложи Европейската комисия и Правителството на Р. България да генерират огромен по размер входящ паричен поток във вид на хеликоптерни пари по линия на структурните фондове и потреблението на Правителството. Статистическите данни показват, че настоящия икономически растеж на страната се дължи основно на този стимул, като има индикации, че спирането на финансирането ще означава край и на растежа на БВП. Днес, когато знаят, че Държавата може да започне да играе нечестно във всеки момент, рационалното поведение на предприемачите е да избягват кредитите от банките и наместо това да се оглеждат към небето за появата на хеликоптери.

DOES THE STATE PLAY FAIR? ANALYSIS OF THE DEATH FORETOLD OF THE CORPORATE COMMERCIAL BANK AND THE CONSEQUENCES THEREOF

Four years after the decision of the Governing council of Bulgarian National Bank to place Corporate and Commercial Bank JSC under special supervision the economy of the country still deals with the consequences. There is evidence that the manner the State reacted to the presumed insolvency of the bank led to loss of confidence in the society regarding the motivation of State institutions to act on behalf of the public. The corrective that democratic regimes rely

upon in such cases- the judiciary, sided with the State provoking suspicions whether it adheres to the Rule of Law principle. In that situation, in order to avoid recession amidst a period of zero interest rates, the European Commission and the Government of Bulgaria generated huge inward monetary flows acting as helicopter money in the shape of European structural funds grants and Government spending. Statistics data show that the present economic growth of the country is due mainly to this stimulus and there are indications that stopping it will cause an end to the GDP growth. Today, when they know that the State can start playing unfair at any moment, rational entrepreneurs avoid bank credits and instead are searching the skies for helicopters showing.

Студия

6. Георгиев, Р., Велушев, М. Стратегията за развитие на висшето образование: европейски изисквания, метрики, проблеми. Научни трудове на УНСС, т.2, 113-150

Понастоящем темата за необходима промяна в системата на висшето образование в България все по-често се появява в обществените дискусии. Затова днес, по-малко от две години до края на срока на стратегията за развитие на висшето образование в Р. България за периода 2014-2020 г., е подходящото време да прегледаме нейното съдържание, изпълнение и ефект и да установим доколко е успешна, като използваме този анализ, за да очертаем възможни подобрения на следващата. Изследването ни стъпва на необходимостта стратегията да създава условия за преодоляване на противоречията, придружаващи усъвършенстването на разделението на труда в обществото и развитието на компетентностите на трудовите ресурси през целия живот както следва от модела на иновациите, познат като четворна спирала. Методологията на анализа се базира на принципите на икономическата ефективност, като предлаганите индикатори, мерки и възможните ефекти по всяка от тях се разглеждат чрез ползите за обществото и обществените разходи. Направихме изводи кои постановки и мерки в досегашната стратегия за развитие на висшето образование не обслужват обществен интерес и трябва да бъдат заменени с други, подчинени на качествено нова философия за ролята на висшето образование

THE STRATEGY FOR HIGHER EDUCATION DEVELOPMENT: EUROPEAN REQUIREMENTS, METRICS, PROBLEMS

At present, the topic of necessary change in the higher education system of Bulgaria is becoming more frequent in public discussions. This is why today, less than two years before the end term of the strategy for development of the higher education in Bulgaria in the period 2014-2020, it is high time to review its content, application and effect in order to establish whether it is successful and use this analysis to outline possible improvements for the next one. Our study is based on the premise that the strategy should create conditions for overcoming the contradictions

accompanying the division of labor in the society and the lifelong development of the competences of labor resources as follows from the quadruple helix model of innovation. The methodology of the analysis is based on the principle of economic efficiency and the suggested indicators, measures and effects of each of them are examined from the point of view of public benefits and public costs. We reached conclusions regarding which formulations and measures included in the recent strategy for the development of higher education are not serving the public interest and should be replaced with others, subjected to a qualitatively new philosophy regarding the role of higher education.

Студия

7. Georgiev, R. & Velushev, M. (2018) The Innovation Strategy and the Competitive Positions of Bulgarian Economy, *Economics* 21, 1/2018, 44-69

ИНОВАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ И КОНКУРЕНТНИТЕ ПОЗИЦИИ НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА

Днес повече отвсякога се налага, България да намери своето място в икономическата структура на Европейския съюз. Предвид желанието за интензифициране на икономическия растеж, Съюзът поставя пред членовете си задачата да открият онези предимства, които ще им позволят да се специализират в производството на стоки и услуги с висока добавена стойност. Тази специализация ще фокусира усилията на всяка страна за култивиране на собствените сравнителни предимства, а предпочитаният инструмент е парадигмата на иновациите. За да отговори на това предизвикателство, България създава „Иновационна стратегия за интелигентна специализация“ през 2014 г. Целта на това изследване е да изясни доколко тази Стратегия отразява реалните възможности на местната икономика да повиши добавената стойност посредством иновации в конкретни, посочени в горния документ, технологични области. Резултатите разкриват, че авторите на Иновационната стратегия не са следвали логиката на Европейската комисия и на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) за идентифициране на икономическите дейности, които имат реален потенциал като сравнителни предимства и ключови компетентности и, респективно, където може да се очаква най-бърз и устойчив прираст на добавена стойност чрез внедряване на иновации. Поради това и нейната роля в икономическата политика на страната е силно занижена.

As an EU member state, it has become an imperative for Bulgaria to fit in the economic structure of the European Union. In order to promote economic growth, the Union assigned member-states with the task to identify the advantages which will enable them to specialize in the production of goods and services with high added value. Specialization will thus enable member states to focus their effort on consolidating their comparative advantages by employing as an instrument the innovation paradigm. To respond to this challenge, Bulgaria designed its

'Innovation Strategy for Smart Specialization' in 2014. The aim of this research is to identify the extent to which the Strategy reflects the real opportunities for the national economy to increase the value added of its production by introducing innovations in specific technological areas stated in the document. The findings of the research indicate that the Innovation Strategy is not in compliance with the underlying logic of the European Commission or the OECD in terms of identifying the economic activities that have real potential as comparative advantages and core competences and where the fastest and most sustainable growth of value added could be expected through the adoption of innovations.

Статия

8. Велушев, М. (2018) Финансирането на държавните висшите училища в България като предпоставка за качеството на обучение на студентите, Управление и устойчиво развитие, т. 71(4), 24-26

Напоследък различни органи на държавата публично декларират желание за промени в съществуващия начин на държавно финансиране на държавните висши училища, с цел подобряване на качеството на знанията на завършващите висшисти и тяхната полезност за утрешната икономика. Затова сега е най-подходящият момент да се обсъди досегашната практика за държавно финансиране. Ортодоксалния икономически анализ показва, че в досегашната система, за да оцелеят финансово, държавните висши училища са принудени да се конкурират чрез занижаване на изискванията си за всеки кандидат студент и въпреки това остават с незаети места за студенти. Затова е необходимо въвеждането на базово финансиране за покриване на разходи по обучение и допълнително резултатно-ориентирано финансиране, за да се постигне качество на образованието.

FINANCING OF STATE - OWNED SCHOOLS OF HIGHER EDUCATION IN BULGARIA AS A PREMISE FOR QUALITY OF THE EDUCATION OF STUDENTS

Lately various organs of the State publicly declare desire to change the existing mode of state financing of state owned schools of higher education with the aim of improving the quality of knowledge of graduated students and their utility for the tomorrow economy. This is why the most appropriate moment is now to discuss the present State financing practice. The orthodox economic analysis shows that in the present system, in order to survive financially, the state owned schools of higher education are forced to compete through lowering their requirements for the applicants for admission. That is why there is a need for introduction of a core funding to cover the costs of education and additional result-based funding to assure quality of education.

Статия

9. Велушев, М. (2018) Предизвикателството на Общностното законодателство в контекста на икономиката на България, Икономически предизвикателства: развитие, благосъстояние, интеграция, 596-608

Целта на настоящия доклад е да посочи една от възможните причини така желания догонващ икономически растеж да не се случва. Проблемът със спазването на Общностното законодателство от страна на Държавата и неефективната местна правна система, която да санкционира евентуално неспазване е традиционно пренебрегван в икономическата литература, но е много вероятно тъкмо той да е основната пречка пред развитието на социални и икономически институции, които да способстват икономическото развитие. Обсъждаме въпроса за институционалната промяна, последвала неспазването на Директива 94/19/ЕС при затварянето на Корпоративна и търговска банка АД. Разгледаните статистически данни за България и Румъния демонстрират разликата в икономическото представяне, появила се заради гореспоменатата институционална промяна.

THE CHALLENGE OF THE COMMUNITY LAW IN THE CONTEXT OF BULGARIAN ECONOMY

The purpose of this report is to point out one of the probable reasons why the so desired catching-up economic growth is not happening. The problem with respecting the Community Law by the State and the ineffective local legal system to sanction probable breach is traditionally neglected, but it is highly probable that this is the general impediment to development of social and economic institutions that will facilitate economic growth. We discuss the problem of institutional change following the breach of Directive 94/19/EC during the shutdown of Commercial and Trade Bank SA. The reviewed statistical data for Bulgaria and Romania demonstrate the difference in economic performance following the before mentioned institutional change.

Статия

10. Велушев М. (2016) Преките чуждестранни инвестиции- нужна ли ни е нова парадигма за изучаването им, Управление и устойчиво развитие, том 56, бр. 1, 109-116

При обсъждане на теорията за икономическото развитие на страните-домакини на ПЧИ, се очертава разбирането, че съществува дуализъм в мотивите на инвеститора да стане част от международното производство - от една страна, стои по високата ефективност на производствените фактори, а от друга, монополните печалби, свързани с пазарната концентрация. Дуализъм съществува и при оценката на ефекта от ПЧИ върху икономиката на страната-домакин. Тук равновесието лежи в баланса между положителните външни ефекти от ПЧИ и способността на икономиката на страната-домакин да се възползва от тях.

Изучаването на въпросния баланс между тези разнопосочни и противоречиви цели започва и свършва с класическия модел на инвестиционния път на развитие, но при допускане за хетерогенност на икономиките на страните-домакини. Докато ефектите от ПЧИ са ясни, когато домакините са развити пазарни икономики, то при страни, различни от развитите, тези ефекти са спорни. Изводът е, че за да напреднат във фазата от инвестиционния си път на развитие, страните-домакини с различна икономика от тази на развитите, трябва да провеждат целенасочена политика към поддържане на функционираща пазарна икономика, а целите и задачите на държавното управление трябва да съвпадат с тези на управлението на икономически развитите страни.

When analyzing the economic development theory of FDI host countries, one realizes that certain dualism exists in the motives of the investor to become part of international production- on one hand there is the outcome of higher productivity of the production factors and on the other- monopoly profits, resultant from market concentration. Dualism exists also in measuring the effect of FDI on the host country's economy. Here the equilibrium is in the balance between the positive externalities and the capability of the host country's economy to utilize them.

Studying the balance in question between such manifold and contradictory targets begins and ends with the classic Investment Development Path model, but only after allowing for heterogeneity of the host country's economy. While the effects of FDI are clear when discussing host countries with developed economies, the effects on host countries other than developed are controversial. In conclusion, to advance in the phase of the IDP, host countries should have discretionary policy toward maintaining functioning market economy and the aims and goals of the public governance should be identical with those of the public governance of economically developed countries.